

Дмитрук Д.П.

студентка

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ НА НП(С)БОДС

У результаті реалізації Стратегії модернізації обліку в державному секторі на 2007-2015 роки в Україні втілено важливі аспекти, які стосуються покращання системи бухгалтерського обліку в установах державного сектору, зокрема прийнято:

- НП(С)БО, які базуються на міжнародних стандартах та методичні рекомендації стосовно їх використання;
- план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та порядок його застосування, який побудовано з врахуванням бюджетної класифікації та містить субрахунки для відображення даних про операції з виконання бюджетів, розпорядників бюджетних коштів та фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування;
- удосконалені форми фінансової звітності та послідовність їх заповнення;
- типові положення про бухгалтерську службу бюджетної установи.

Метою удосконалення було наближення вітчизняного обліку в державному секторі до світових підходів щодо державних фінансів, статистики та обліку, а також, Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору. Усі ці нововведення мають суттєвий вплив на організацію та методику обліку розрахунків установ державного сектору.

Планом рахунків для установ державного сектору передбачено, що розрахунки відображаються у складі фінансових активів, тобто 2 клас «Фінансові активи» та у складі зобов'язань, а саме 6 клас «Зобов'язання». Зауважимо, що хоча 4 клас плану рахунків має назву «Розрахунки», проте безпосередньо бюджетними установами він не використовується, а призначений лише для органів Державного казначейства України.

Операції з розрахунками установ державного сектору мають тісний зв'язок із такими поняттями як платежі, заборгованість та зобов'язання, тому в обліку розрахунків бюджетних установ потрібно врахувати такі стандарти:

- НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» – визначає склад, форми, принципи підготовки та подання фінансової звітності в державному секторі, загальні вимоги до визнання й розкриття її елементів;
- НП(С)БОДС 128 «Зобов'язання» – встановлює методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності;
- НП(С)БОДС 132 «Виплати працівникам» – визначає методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і негрошовій формах) за роботи, які виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності установи;
- НП(С)БОДС 134 «Фінансові інструменти» – розкриває методологічні принципи формування інформації щодо фінансових інструментів та її розкриття у фінансовій звітності.

Чинними НП(С)БОДС регулюється поняття зобов'язання, як заборгованості суб'єкта державного сектору, що виникла внаслідок минулих подій та погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів установи, що втілюють у собі економічні вигоди або потенціал корисності. Бюджетним кодексом визначається, що платіж – це виконання бюджетних, боргових, гарантійних чи податкових зобов'язань, що виникли в поточному або попередніх бюджетних періодах, а бюджетне зобов'язання – це будь-яке

здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому. Тобто розрахункова операція установи передбачає рух коштів між контрагентами, в широкому сенсі є передачею цінностей або їх еквівалентів між зацікавленими сторонами, така операція може супроводжуватись документом (документами) відповідної форми та змісту, які доводять сам факт операції. При цьому обидві сторони (контрагенти) провадять облік розрахункових операцій згідно власних потреб або вимог законодавства. Стосовно суб'єктів державного сектора методичні принципи для висвітлення в обліку інформації щодо розрахункових операцій здебільшого визначаються НП(С)БОДС 128 «Зобов'язання».

Зауважимо, що Порядком реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України використовується інше тлумачення зобов'язання, під яким розуміють будь-яке розміщення замовлення, укладення договору чи виконання інших аналогічних операцій, здійснене розпорядником або одержувачем бюджетних коштів без відповідних бюджетних асигнувань або з порушенням норм, установлених Бюджетним кодексом України, законом України про Державний бюджет України та рішенням про місцевий бюджет. Якщо ж мова йде про зобов'язання без порушень вимог, то таке зобов'язання є бюджетним фінансовим.

Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про операції з грошовими коштами, розрахунками в національній валюті із дебіторами та кредиторами але не містить жодного визначення зобов'язань або розрахунків.

Щодо визнання, то згідно НП(С)БОДС зобов'язання визнається, якщо його вартість може бути достовірно визначена та є ймовірність зменшення економічних вигід або потенціалу корисності у майбутньому внаслідок погашення. Якщо ж на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Зобов'язання, яке не відповідає критеріям визнання, встановленим НП(С)БОДС, вважається непередбачуваним, не визнається суб'єктами державного сектору, тому відображається на позабалансовому рахунку 05 «Непередбачені зобов'язання, гарантії та забезпечення надані» у сумі очікуваного погашення.

На наш погляд, в чинних НП(С)БОДС доцільно більше звертати увагу на специфіку обліку зобов'язань, заборгованості, розрахунків. Вважаємо, що у нормативних документах, які регламентують бухгалтерський облік, повинно бути не лише визначення поняття «розрахунки», але також чітко прописані критерії їх визнання і вимоги до відображення в системі обліку.

Список використаних джерел

1. Зорій Н. М. До питання вдосконалення інструментарію бюджетного контролю / Н. М. Зорій, Н. Г. Мельник // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Економіка. – 2013. – Вип. 23. – С. 161-164. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_23_33.
2. Лістрова С. Бухоблік у бюджетній установі: застосовуємо субрахунки правильно / Світлана Лістрова // Інтерактивна бухгалтерія. – 2018. – № 142. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/8582/119636>
3. Мельник Н. Г. Організаційні аспекти створення та реєстрації бюджетних установ / Н. Г. Мельник, Н. М. Зорій // Торгівля, комерція, підприємництво. – 2014. – Вип. 16. – С. 217-221. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2014_16_51.
4. Мельник Н. Г. Облікове забезпечення транспарентності в державному секторі: проблеми України та досвід ЄС / Н. Г. Мельник // Збірник наукових праць Подільського державного

- аграрно-технічного університету. Економічні науки. – 2016. – Вип. 24(3). – С. 147-155. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZnpPdatue_2016_24\(3\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZnpPdatue_2016_24(3)_20).
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 «Зобов'язання», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010, № 1629. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-11>
 6. Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 02.04.2014, № 372. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14>
 7. Яцишин, С. Р. Суб'єкти державного сектору в структурі економіки держави [Текст] / С. Р. Яцишин // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 10-11 жовт. 2014 р.] / редкол. : З. В. Задорожний, В. А. Дерій, М. Р. Лучко [та ін.] ; г, л. ред. З. В. Задорожний. - Тернопіль : ТНЕУ, 2014. - С. 182-183. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17261>
 8. Яцишин, С. Р. Поняття платіжного обороту та розрахунків установ державного сектору економіки [Текст] / Яцишин С. Р., Семенюк М. О. // Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 26 черв. 2018 р.] / редкол. : Bartosiewicz Sławomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 33-37. URL. : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/31056>

Луқановська І. Р.

кандидат економічних наук, доцент,

Гребенюк Д. В.

магістрант

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ УСТАНОВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

На законодавчому рівні не існує розподілу систем бухгалтерського обліку, однак практика регулювання бухгалтерського обліку в Україні свідчить, що такий розподіл реально є. Він обумовлений формою власності, масштабами та специфікою окремих видів діяльності суб'єктів господарювання. Створювані системи обліку не є автономними, всі вони базуються на єдиній методології, але в організаційному плані є відокремленими, оскільки мають різне нормативне забезпечення, істотні особливості поточного обліку, нюанси щодо змісту фінансової звітності. Під терміном «державний сектор» у міжнародній практиці розуміють національні уряди, регіональні органи управління (наприклад, штатів, провінцій, територій), місцеві (наприклад, міські, районні (селищні) органи управління) та відповідні державні суб'єкти господарювання (наприклад, агентства, правління, комісії, установи та підприємства).

Відповідно до Господарського кодексу України до суб'єктів державного сектору економіки належать суб'єкти, які діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких перевищує п'ятдесят відсотків або складає величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів [1]. Таке тлумачення структури державного сектору конкретизує визначення, що наведено в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку для державного сектору, яке підтверджує відповідність розуміння поняття «державний сектор» в Україні міжнародній практиці.